

Komen mannen echt van Mars en vrouwen van Venus?

I. JEANDARME

Geweld door vrouwen wordt vaak onderschat of verkeerd ingeschat. Dit is een bekend gegeven. De Vogel e.a. (2012) concluderen elders in dit nummer dan ook terecht dat gebruik van empirisch onderbouwde risicotaxatie nuttig kan zijn om dergelijke vertekeningen te voorkomen. De vraag is echter of een module voor vrouwen, als aanvulling op bestaande instrumenten, niet te voorbarig is? Deze vraag zou ik graag bevestigend beantwoorden.

Op basis van een literatuuroverzicht concluderen De Vogel e.a. dat er weinig empirische ondersteuning is voor een *gender-blind perspective*. Zij gaan er niet van uit dat bestaande risicotaxatie-instrumenten ook voor vrouwen betrouwbaar te gebruiken zijn. Bijgevolg is er behoefte aan gendersensitieve risicotaxatie en daarvoor raden de auteurs gestructureerde klinische risicotaxatie aan.

Voorbarig Deze conclusies lijken mij op twee punten voorbarig. Het artikel gaat ten eerste eenzijdig in op één vorm van empirisch onderbouwde risicotaxatie. Naast de beschreven gestructureerd klinische methode is er immers nog een andere, meer statistische methode ontwikkeld: de actuariële. Beide methodes maken gebruik van risicofactoren die een correlatie vertonen met een verhoogd recidiverisico. Terwijl bij de eerste methode de clinicus de risicofactoren weegt en integreert om tot een eindconclusie te komen, wordt bij de actuariële instrumenten de risico-inschatting berekend op basis van een rekenformule (van een eenvoudige optelsom tot een complexere, gewogen statistische bewerking). Beide methodes hebben voor- en nadelen, maar uit onderzoek blijkt dat ze minstens even valide en bruikbaar

zijn (o.a. Campbell e.a. 2009; Singh e.a. 2011).

Ten tweede laten de resultaten van beide methodes bij vrouwelijke populaties een iets genuanceerdere conclusie toe. Volgens een aantal auteurs is de genderneutraliteit van actuariële instrumenten duidelijk bewezen (o.a. Andrews e.a. 2011; Harris e.a. 2004; Schwalbe 2008; Singh e.a. 2011; van der Knaap e.a. 2011), hoewel anderen dit betwisten (o.a. Coid e.a. 2009; Holtfretter & Cupp 2007). De onderzoeksresultaten zijn nog niet eenduidig. Ook onderzoek met de *Historical Clinical Management-20* (HCR-20; Webster e.a. 1997) laat volgens mij een genuanceerder beeld zien dan De Vogel e.a. suggereren (o.a. Coid e.a. 2009; Garcia-Mansilla e.a. 2011; Guy & Douglas 2006).

De conclusie lijkt eerder te zijn dat het beperkte onderzoek dat bij vrouwen plaatsvond wisselende resultaten toont, maar toch enige empirische ondersteuning biedt voor het *gender-blind perspective* (Garcia-Mansilla e.a. 2011; McKeown 2011). Het is dus maar de vraag of de aanpassingen zoals De Vogel e.a. (2011) die eerder voorstelden ('*Female Additional Manual*', FAM), ook een meerwaarde zullen opleveren voor de predictieve validiteit.

Meerwaarde? Meer onderzoek met bestaande methodes (zowel klinisch gestructureerd als actuariel) en met aanvullende gendersensitieve instrumenten zoals de FAM is nodig om het klinische belang van gendersensitieve risicofactoren te verhelderen en een antwoord te bieden op de gestelde vragen.

Mijn inschatting is dat het belang van de gendersensitieve instrumenten niet zozeer zal lig-

gen op vlak van predictieve validiteit, maar eerder op het vlak van de responsiviteit (Rettinger & Andrews 2010). Vaak voorkomende klinische observaties bij vrouwen zoals een 'laag zelfbeeld' of 'misbruik in de voorgeschiedenis' blijken immers empirisch niet altijd sterk samen te hangen met recidive (Lowenkamp e.a. 2001). Bij de keuze van de vorm en inhoud van forensische behandelingen daarentegen kunnen ze volgens mij wel een duidelijke meerwaarde bieden.

Besluit De vraag of genderspecifieke risicotaxatie een klinisch relevante meerwaarde zal bieden, lijkt voorbarig. Voorlopig is het wachten op resultaten van gendersensitieve instrumenten zoals de FAM. Tot die tijd lijkt het mij aangewezen om een beroep te blijven doen op langer bestaande instrumenten waarvan ten minste enige empirische evidenc bestaat dat ze valide zijn. Dit met inachtname van de tekortkomingen zoals in de literatuur beschreven.

LITERATUUR

- Andrews DA, Bonta J, Wormith JS, Guzzo L, Brews A, Rettinger J, e.a. Sources of variability in estimates of predictive validity: a specification with level of service general risk and need. *Crim Justice Behav* 2011; 38: 413-32.
- Campbell M, French S, Gendreau P. The prediction of violence in adult offenders: a meta-analytic comparison of instruments and methods of assessment. *Crim Justice Behav* 2009; 36: 567-90.
- Coid J, Yang M, Ullrich S, Zhang T, Sizmur S, Roberts C, e.a. Gender differences in structured risk assessment: comparing the accuracy of five instruments. *J Consult Clin Psychol* 2009; 77: 337-48.
- Garcia-Mansilla A, Rosenfeld B, Cruise KR. Violence risk assessment and women: predictive accuracy of the HCR-20 in a civil psychiatric sample. *Behav Sci Law* 2011; 29: 623-33.
- Guy LS, Douglas KS. Examining the utility of the PCL:SV as a screening measure using competing factor models of psychopathy. *Psychol Assess* 2006; 18: 225-30.
- Harris GT, Rice ME, Camilleri JA. Applying a forensic actuarial assessment (the Violence Risk Appraisal Guide) to nonforensic patients. *J Interpers Violence* 2004; 19: 1063-74.
- Holtfreter K, Cupp R. Gender and risk assessment. The empirical status of the LSI-R for women. *J Contemp Crim Justice* 2007; 23: 363-82.
- Knaap L van der, Alberta D, Oosterveld P, Born MP. The predictive validity of criminogenic needs for male and female offenders: Comparing the relative impact of need in predicting recidivism. *Law Hum Behav* 2011; doi: 10.1037/h0093932.
- Lowenkamp CT, Holsinger AM, Latessa EJ. Risk/need assessment, offender classification, and the role of childhood abuse. *Crim Justice Behav* 2001; 28: 543-63.
- McKeown A. Female offenders: assessment of risk in forensic settings. *Aggress Violent Behav* 2010; 15: 422-9.
- Rettinger LJ, Andrews DA. General risk and need, gender specificity, and the recidivism of female offenders. *Crim Justice Behav* 2010; 37: 29-46.
- Schwalbe CS. A meta-analysis of juvenile justice risk assessment instruments: predictive validity by gender. *Crim Justice Behav* 2008; 35: 1367-81.
- Singh JP, Grann M, Fazel S. A comparative study of violence risk assessment tools: a systematic review and metaregression analysis of 68 studies involving 25,980 participants. *Clin Psychol Rev* 2011; 31: 499-513.
- Vogel V de, Vries Robbé M de, Kalmthout W van, Place C. Female Additional Manual (FAM): een aanvulling op de HCR-20 voor het inschatten van gewelddadig gedrag bij vrouwen. Utrecht: Forum Educatief; 2011.
- Vogel V de, Vries Robbé M de, Kalmthout W van, Place C. Risicotaxatie van geweld bij vrouwen: ontwikkeling van de 'Female Additional Manual' (FAM). *Tijdschr Psychiatr* 2012; 54: 329-38.
- Webster CD, Douglas KS, Eaves D, Hart SD, editors. HCR-20: assessing the risk of violence (Version 2). Burnaby: Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University; 1997.

AUTEUR

INGE JEANDARME is psychiater in PC Asster Sint Truiden en coördinator in het Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg van het OPZC te Rekem
Correspondentieadres: Inge Jeandarme, KeFor, OPZC Rekem, Daalbroekstraat 106, 3621 Rekem.
E-mail: inge.jeandarme@opzcrekem.be

Geen strijdige belangen meegedeeld.

Her artikel werd geaccepteerd voor publicatie op 7-3-2012.

TITLE IN ENGLISH Are men really from Mars and women from Venus?